

HALKIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 16073
Tarih: 27.01.2026

39723

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İktüzük 'ün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU
İstanbul Milletvekili

Türkiye'de uzun yıllardır tartışma konusu olan ve bağımsız demokratik kitle örgütleri ve insan hakları kuruluşlarının raporlarında yer verilen çıplak arama uygulamaları sistematik bir biçimde insan onurunu zedelemeye devam etmektedir.

Kadıköy-Söğütöçeşme metrobüs durağında, özellikle kadın gazetecilerin "uyuşturucu arama" bahanesiyle defalarca çıplak aramaya ve fiziksel tacize maruz kaldığına dair ciddi ve vahim bilgiler 22 Ocak 2026 tarihinde muzir.org sitesinde yayımlanmıştır. "Bir Yıldırma Politikası Olarak Fiziksel Taciz ve Çıplak Arama" başlıklı haberde gazeteci Müberra Ünsal'ın görüştüğü mağdurların anlatımlarıyla bu uygulamaların sistematik bir yıldırma ve sindirme politikası olarak yürütüldüğü detaylı bir şekilde belgelenmiştir. Haberde anlatıldığı üzere; durağın deprem toplanma alanı niteliğinin kaldırılıp ticari bir alana dönüştürülmesiyle başlayan tartışmalı süreç, 2025 yılı boyunca özellikle Kasım ayında yoğunlaşan kontrollerle birlikte, güvenlik adı altında hukuksuz müdahalelere zemin hazırlamış, özellikle kadın gazetecilerin ve belirli toplumsal grupların (normlara uymayan giyim tarzına sahip bireyler, Roman yurttaşlar veya aksesuar taşıyan kişiler) hedef alındığı vurgulanmıştır.

Tanıklık eden birinci mağdur kadın gazeteci, durağı defalarca kullanırken 5-6 kez çıplak aramaya maruz kaldığını; bir olayda GBT kontrolü sonrası kalp ritmi bahane edilerek izbe bir güvenlik kulübesine (yıkık dökük, camları gazete kağıdıyla kapatılmış, karalamalarla dolu bir

yer) götürüldüğünü anlatmıştır. Burada çantadan başlayarak mont, fermuar, pantolon (ayak bileğine kadar indirilerek), ayakkabı, çorap ve iç çamaşırı sallatma gibi aşamalarla arama yapıldığını, vücut aramasının ise prosedürlere aykırı olarak avuç içleriyle çıplak bedene dokunarak gerçekleştirildiğini, polislerin, basın kartını gördükleri halde "Gazeteciler uyuşturucu kullanmıyor mu?" diye sorduğunu, sigara kokusu veya yağmur yağması nedeniyle ıslanan sigarasını ıslaklık bahanesiyle tacizi sürdürdüklerini, maruz kaldığı bu uygulamanın kendisinde anksiyete ve travma yarattığını, durağı kullanmaktan kaçındığını ve ek aktarmalarla günlük hayatını zorlaştırdığını ifade etmiştir. İkinci gazeteci ise kendisinin durdurulduğunu; "koku aldıkları" iddiasıyla kalp ritmi kontrolü yapıldığını, aritmi sorununu belirtilmesine rağmen bir polisin kafasını göğsüne dayayarak dinlediğini, ardından kulübeye götürülerek çantasının boşalttırıldığını, çantasında bulunan kondomlara "güzeldir" gibi cinsiyetçi yorumlar yapıldığını, üst ve alt giysilerinin çıkarılarak ve kasıklara temas edilerek ağır tacizler yaşadığını, 16 dakika süren bu aramaya yönelik ise kamera kaydı bulunmadığını belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatları da bu uygulamaların hukuka aykırılığını net biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle Rüya Ağdaş Sönmez başvurusu (Başvuru No: 2017/39945) kararında, polis merkezinde çay ocağı gibi uygun olmayan bir alanda çıplak üst aramaya maruz kalınması nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine hükmedilmiştir. Mahkeme, olayın aydınlatılması için etkili soruşturma yapılmamasını da usul boyutu ihlali olarak değerlendirmiştir. Benzer şekilde, Uğur Ahmet Yaşar ve Turan Günana başvurusu gibi kararlarda da, çıplak aramanın ancak makul ve ciddi şüpheye dayalı, bedene dokunulmaksızın, en kısa sürede ve aynı cinsiyetten personel tarafından yapılması gerektiği vurgulanmış; aksi halde insan onurunu zedeleyici muamele yasağının ihlal edildiği belirtilmiştir.

Öte yandan, kalp ritmi kontrolünün hekim muayenesi gerektiren bir işlem olduğu göz önüne alındığında, CMK ve Adli Arama Yönetmeliği'ne aykırı olan ve kişinin kolluk kuvvetlerince maruz bırakıldığı baskının bir sonucu olabilecek kalp atım hızındaki artışın 'şüphe' göstergesi olarak sunulması gerçek bir tıbbi veri olarak değil, hukuka aykırı uygulamaya sonradan gerekçe üretme aracı olarak kullanıldığını açıkça ortaya koymaktadır. "Güvenlik" gerekçesi, bu bağlamda hukukun askıya alınmasının ve temel hakların ihlal edilmesinin meşrulaştırıcı aracı hâline getirilmiştir.

Çıplak arama, Anayasa, uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) göre insan onuruna aykırı bir uygulama olup, işkence ve kötü muamele yasağının ihlali olarak değerlendirilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; Y.F./Türkiye, Van der Ven/Hollanda ve Iwańczuk/Polonya kararlarında, çıplak

aramayı insan onurunu zedeleyen, aşağılayıcı kötü muamele olarak nitelendirmiştir. Buna rağmen Türkiye’de bu uygulamanın, özellikle kadınlara yönelik olarak, rutin ve keyfi bir kolluk pratiği hâline getirilmesi kadınların kamusal alandaki varlığının, bedenleri üzerinden denetlenmesi, kadın bedeninin kolluk eliyle güvenlikçi politikaların nesnesi hâline getirilmesi, devlet şiddetinin cinsiyetlendirilmiş karakterini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Kadıköy-Söğütluçeşme metrobüs durağında kadın gazetecilerin “uyuşturucu arama” adı altında defalarca çıplak aramaya ve fiziksel tacize maruz kaldığı iddiaları Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
- 2- Çıplak arama kararı hangi yetkili makam tarafından verilmiştir ve kararların gerekçeleri nelerdir?
- 3- Bu aramaların kaç hakim kararı ile yapılmıştır? Hakim kararı olmaksızın yapılan aramalar hangi hukuki dayanağa sahiptir?
- 4- 2025 yılından bu yana gerçekleştirilen uyuşturucu aramaları kapsamında kaç kişi çıplak arama ve fiziksel tacize maruz kalmıştır? Bu kişilerin cinsiyet, meslek ve etnik köken dağılımı nedir? Arama koşulları ve kayıtları resmi olarak tutulmuş mudur?
- 5- Çıplak aramaya maruz kalan kişilerden kaçının gazeteci olduğu ve kolluk tarafından haber takibi yaptıklarının bilinip bilinmediği tespit edilmiş midir?
- 6- Aramalar sırasında kadınların, kolluk personelinin cinsiyeti, mekânın mahremiyeti ve diğer yasal güvencelere uyulmuş mudur? Uyulmadıysa sorumlular kimlerdir?
- 7- Kolluk tarafından yapılan uygulamalarda neden kamera kaydı bulunmamaktadır?
- 8- Kalp ritmi kontrolü, iç çamaşırı sallatma ve vücuda dokunma gibi prosedürlerin hukuki dayanağı nedir? PVSK Madde 9 ve ilgili yönetmeliklere aykırı olarak uygulanan bu prosedürler neden rutin hale getirilmiştir?
- 9- Kadıköy-Söğütluçeşme metrobüs durağındaki aramalar nedeniyle kaç kolluk görevlisi hakkında idari ve/veya adli soruşturma başlatılmıştır? Soruşturmanın sonuçları ve uygulanan yaptırımlar nelerdir?
- 10- Durağın ticarî dönüşümü sonrası kontrollerin basın özgürlüğü, kadın hakları ve ruh sağlığını kısıtladığına dair hak örgütleri raporları Bakanlığınızca incelenmiş midir?
- 11- Bakanlığınızca çıplak aramanın özellikle kadınlara, kadın gazetecilere, görece yoksul mahallelerde yaşayan Roman yurttaşlara, cinsiyet normları dışında giyinen kişilere uygulanması ayrımcılık olarak değerlendirilmemekte midir?

- 12- Bakanlığınızca çıplak aramanın özellikle kadınlara yönelik ve ayrımcı biçimde uygulanıyor olması Anayasa ve CEDAW kapsamında yasaklanan toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık oluşturmamakta mıdır?
- 13- Kadınlara yönelik bu tür onur kırıcı uygulamaların önlenmesi amacıyla Bakanlığınızın aldığı veya almayı planladığı önlemler nelerdir?
- 14- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Y.F./Türkiye, Van der Ven/Hollanda ve Iwańczuk/Polonya kararları doğrultusunda, çıplak aramanın işkence ve onur kırıcı muamele olarak değerlendirilmesi hususunda kolluk birimlerine yönelik bağlayıcı bir talimat bulunmakta mıdır?
- 15- Basın özgürlüğü ve gazetecilik faaliyetlerini engellemeye yönelik bu tür uygulamaların, uluslararası sözleşmeler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında bir hak ihlali olduğu kabul edilmekte midir?
- 16- Gazetecilerin kamusal alanda yürüttükleri mesleki faaliyetler sırasında bu tür uygulamalara maruz bırakılmalarının, basın ve ifade özgürlüğünün ihlali olduğu yönünde Bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?
- 17- Çıplak aramanın kanunda açıkça düzenlenmediği ve üst arama sınırlarını aştığı halde neden kolluk birimleri tarafından yaygın biçimde uygulandığına dair Bakanlığınızca kamuoyuna bir açıklama yapılacak mıdır?
- 18- Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kapsamında, çıplak aramaların fiilen bir yıldırma ve sindirme aracı olarak kullanılmasını önlemeye, açık, bağlayıcı ve denetlenebilir bir yasak getirilmesine yönelik herhangi bir mevzuat veya iç düzenleme çalışması yürütülmekte midir?
- 19- Kolluk güçlerinin yetki aşımı ve keyfi uygulamalarının önüne geçmek amacıyla bağımsız ve sivil denetime açık bir mekanizma oluşturulması gündemde midir?